

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Teze diplomové práce

**Vysokoškolská samospráva dle aktuální právní úpravy
(samospráva veřejných, státních a soukromých vysokých
škol)**

Michaela Tafatová

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Diplomová práce na téma Vysokoškolská samospráva dle aktuální právní úpravy se zabývá analýzou a popisem zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, který upravuje vysoké školství u nás. Vysokoškolská samospráva je široké téma a proto jsem se rozhodla, zaměřit se na problematiku školného a poplatků spojených se studiem na vysokých školách. Zabývám se podrobněji analýzou poplatků a školného na vybraných soukromých vysokých školách a komparací poplatků spojených se studiem na veřejných vysokých školách. Kromě analýzy a komparace již existujících poplatků, jsem zvolila průzkumné šetření prostřednictvím dotazníku, který je zaměřený na možnost zavedení školného také na veřejných vysokých školách. Formou dotazníku se snažím zjistit postoj budoucích i přítomných studentů a absolventů vysokých škol k zavedení školného, dále jejich názory s tím související a také míru ochoty se s touto situací sžít.

Klíčová slova: vysoká škola, univerzita, vzdělávání, studium, akademická samospráva, veřejná správa, student, školné, poplatky

Cíl diplomové práce

Hlavním cílem diplomové práce je popsat a analyzovat aktuální právní úpravu získávání vzdělání na vysokých školách. Dále zaměřit se na poskytování vysokoškolského vzdělání na veřejných a soukromých školách za úplatu. Vyšetřit efektivitu zpoplatněného studia a srovnat ji se současným stavem, kdy studium na veřejných vysokých školách, na rozdíl od vysokých škol soukromých, školnému nepodléhá.

Dílními cíli práce je analýza školného na různých soukromých vysokých školách a komparace poplatků spojených se studiem na vysokých školách veřejných.

Dalším dílním cílem je zjištění toho, zda je placené vzdělávání kvalitnější oproti neplacenému a zda je pro české vysoké školství a hlavně české studenty, ať už budoucí či absolventy, nutné či naopak zbytečné zavést školné také na veřejných vysokých školách. Toho chci dosáhnout výzkumem na veřejných i soukromých vysokých školách.

Pro splnění cíle této práce si stanovuji tyto hypotézy:

- zavedením školného na veřejných vysokých školách nebude studium přístupné pro všechny, kdož mají schopnosti

- školné na veřejných vysokých školách by nemělo vliv na získání vzdělání za předpokladu, že by bylo splácené formou studentských půjček nebo až po ukončení studia a získání zaměstnání

Metodika

Hlavní metodou teoretické části bude popis, kompilace a rešerše z různých zdrojů. Diplomová práce bude rozdělena celkem do sedmi kapitol, kdy první část bude věnována teoretické části práce. V první kapitole, nazývané „Veřejná správa“, se zaměřím na charakteristiku základních pojmů, které je nutné znát k pochopení celého systému správy jako takové. V následujících kapitolách se budu již plně věnovat samotným tématem vysokoškolské samosprávy, kde hlavním obsahem bude popis a analýza aktuální právní úpravy, tedy především zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách.

Stěžejní částí diplomové práce bude pojednání o poplatcích a školném na veřejných i soukromých vysokých školách. Zaměřím se na poplatky spojené se studiem na veřejných vysokých školách a na školné a poplatky na soukromých vysokých školách.

Praktickou částí práce se budu zabývat v její poslední části. Metodou, kterou použiji v této části práce, bude komparace poplatků spojených se studiem na vybraných veřejných vysokých školách. U soukromých vysokých škol se budu věnovat analýze školného a poplatků. Další metodou praktické části bude průzkumné dotazníkové šetření na veřejnoprávních i soukromých vysokých školách. Zejména bude zjišťován přístup studentů ke studiu a jejich názor na placené studium, případně zda by mělo zavedení školného i na veřejných vysokých školách vliv na počet studentů.

Závěr

Diplomová práce se snaží o vytvoření uceleného textu zabývajícího se vysokoškolskou samosprávou, ve kterém se podrobně zabývá právní úpravou vysokého školství. Hlavním předpokladem je přiblížení fungování vysokých škol a organizace vysokoškolské samosprávy. Jak již je uvedeno v této práci, je vysokoškolská samospráva součástí veřejné správy – konkrétně samosprávy. Vysokoškolská samospráva spadá do samosprávy zájmové nebo také neúzemní. Do oblasti samosprávy vysokých škol spadá také rozhodování o výši poplatků spojených se studiem na veřejných vysokých školách, kdy Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy určí pouze základ pro budoucí výpočet poplatků. Podmínky pro výpočet

daného poplatku pak určuje zákon o vysokých školách. Vysoká škola si pak samotnou výši poplatku určí sama, dle svého uvážení, které je omezeno pouze daným základem a zákonem.

Jednou z hypotéz dotazníkového šetření bylo potvrzení nebo vyvrácení předpokladu, že zavedením školného na veřejných vysokých školách nebude studium přístupné pro všechny, kdož mají schopnosti. Celých 78 % občanů vnímá zavedení školného jak sociální bariéru pro sociálně slabší, ale nadané mladé lidi.

Druhou hypotézou dotazníkového šetření bylo, že školné na veřejných vysokých školách by nemělo vliv na získání vzdělání za předpokladu, že by bylo splácené formou studentských půjček nebo až po ukončení studia a získání zaměstnání. Z dat získaných ve výzkumu plyne, že jsou respondenti u těchto možností rozdělení zhruba na polovinu. 58 % respondentů nesouhlasí s možností splácení školného ze zvýhodněných půjček a 54 % se zdá jako nereálná možnost splácení školného až po ukončení studia a získání zaměstnání.

Na základě informací zjištěných ve výzkumu a současně i dle názorů, které respondenti uváděli u některých otázek, většina respondentů považuje zavedení školného na veřejných vysokých školách za zbytečné a omezující. Aby bylo studium na vysokých školách přístupné všem, dalo by se omezení dané školným eliminovat v případě zvýhodněných půjček, u kterých by ale muselo být specifikované, co přesně znamená pojem „zvýhodněná“ půjčka. V případě nejasnosti, co to znamená, nebo prostě nevýhodnosti samotné půjčky, by pro budoucí studenty jistě bylo rizikové a nevýhodné do budoucnosti, aby ve svém mladém věku již měli dluh z půjčky. Další možností eliminující omezení, dané zavedením školného, pro např. sociálně slabší uchazeče o studium, by bylo možné formou splacení až po ukončení zaměstnání a získání zaměstnání. Otázkou ale zůstává, jak by se postupovalo v případě studentů, kteří by studium nedokončili, ať již kvůli nesplnění studijních povinností nebo kvůli dobrovolnému ukončení studia. Zda by i v takovém případě museli zpětně zaplatit školné či nikoli.

Je zcela jasné, že zavedení školného na veřejných vysokých školách, by musel upravovat rozsáhlý právní předpis, který by všechny dané možnosti uvedené výše zahrnoval a znal na ně přesnou odpověď. Aby školné spadalo do oblasti vysokoškolské samosprávy, nesměl by zákon, který je všeobecně závazný, kogentně nařizovat výši školného, nýbrž by musel nechat na svobodném rozhodnutí každé vysoké školy, jakou výši školného bude vybírat.

Literatura

GERLOCH, A.: *Teorie práva*, 6. aktualizované vydání, Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, ISBN: 978-80-7380-454-1

HAVLAN, P.: *Veřejné vlastnictví v právu a společnosti*, Praha: C. H. Beck, 2008,

ISBN 978-80-7179-617-6

HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část*. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, ISBN: 978-80-7179-254-3

KOUDELKA, Z. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007, s. 18. ISBN: 978-80-7201-665-5

KOUDELKA, Z. *Zájmová samospráva a její předpisy*. Bulletin advokacie, roč. 2001, č. 5

KOUDELKA, Z. *Vysokoškolská samospráva*

MATĚJŮ P. a kol., *Bílá kniha terciárního vzdělávání*, vydalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Praha 2009, ÚIV – divize Nakladatelství Tauris, ISBN 978-80-254-4519-8

PRŮCHA, P. *Základní pojmy a instituty správního práva*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita 1998, ISBN 802-10-2002-4

STREJČKOVÁ, D. *Participace vybraných subjektů zájmové samosprávy na správě veřejného majetku*. COFOLA 2011: the Conference Proceedings, 1. edition. Brno: Masarykova univerzita, 2011

Právní předpisy

zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách

zákon č. 128/2000 Sb., o obcích a zákon č. 129/2000 Sb., o krajích

Judikatura

Rozsudek Nejvyššího správního soudu spis. zn. 2 As 50/2004

Rozsudek Nejvyššího správního soudu spis. zn. 7 As 30/2008

Rozsudek Nejvyššího správního soudu spis. zn. 7 As 30/2008